

Νομολογία Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Πρόσβαση σε Προσωπικά Δεδομένα

*Το παρόν αποτελεί μετάφραση τμήματος του [ενημερωτικού φυλλαδίου](#) του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων από την ομάδα της Homo Digitalis

Gaskin κατά Ηνωμένου Βασιλείου

7 Ιουλίου 1989

Κατά την ενηλικίωσή του, ο αιτών, ο οποίος είχε βρεθεί σε ορφανοτροφείο ως παιδί, θέλησε να μάθει για το παρελθόν του, ώστε να ξεπεράσει τα ψυχολογικά του προβλήματα. Δεν του επιτράπηκε πρόσβαση στο φάκελό του με τη δικαιολογία ότι περιείχε απόρρητες πληροφορίες.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι **υπήρξε παραβίαση του άρθρου 8 της ΕΣΔΑ**, θεωρώντας ότι οι διαδικασίες που ακολουθήθηκαν δεν είχαν εξασφαλίσει το σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής του αιτούντα, όπως προϋπέθετε το άρθρο αυτό. **Σημείωσε ότι πρόσωπα που βρίσκονταν στη θέση του αιτούντα είχαν ιδιαίτερο συμφέρον, το οποίο προστατευόταν από τη Συνθήκη, να λάβουν τις απαραίτητες πληροφορίες, ώστε να γνωρίσουν και να κατανοήσουν την παιδική τους ηλικία και την πορεία ανάπτυξής τους.** Από την άλλη επισήμανε ότι το απόρρητο των δημοσίων αρχείων είναι σημαντικό για τη λήψη αντικειμενικών και αξιόπιστων πληροφοριών και αυτό το απόρρητο είναι επίσης απαραίτητο για την προστασία τρίτων προσώπων. Υπό την τελευταία θεώρηση, ένα σύστημα όπως το Βρετανικό, το οποίο εξαρτούσε την πρόσβαση στα αρχεία από τη συγκατάθεση του κατόχου, θα μπορούσε να θεωρηθεί ως καταρχήν σύμφωνο με το άρθρο 8, λαμβάνοντας υπόψη τη διακριτική ευχέρεια του Κράτους. Το Δικαστήριο θεώρησε, παρόλαυτα, ότι υπό ένα τέτοιο σύστημα τα συμφέροντα του ιδιώτη που θα επιδιώκει πρόσβαση στα αρχεία που σχετίζονται με την ιδιωτική και οικογενειακή του ζωή πρέπει να διασφαλιστούν όταν ένας κάτοχος είτε δεν είναι διαθέσιμος είτε αρνείται τη συγκατάθεσή του. Ένα τέτοιο σύστημα πληροί την αρχή της αναλογικότητας αν προβλέπει ότι μία ανεξάρτητη αρχή λαμβάνει την τελική απόφαση σχετικά με την παροχή πρόσβασης σε υποθέσεις στις οποίες ένας κάτοχος αρχείων δεν απαντά ή δε δίνει τη συγκατάθεσή του. Τέτοια διαδικασία δεν ήταν διαθέσιμη στον αιτούντα στη συγκεκριμένη περίπτωση.

Odièvre κατά Γαλλίας

13 Φεβρουαρίου 2003 (Τμήμα Μείζονος Συνθέσεως)

Η αιτούσα είχε εγκαταλειφθεί από τη βιολογική της μητέρα μετά τον τοκετό και είχε υπαχθεί στη μέριμνα του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Ασφάλισης. Κατήγγειλε ότι δεν είχε μπορέσει να συλλέξει στοιχεία, που θα ταυτοποιούσαν τη βιολογική της οικογένεια και ισχυρίστηκε ότι η αδυναμία της αυτή, της προκαλούσε ιδιαίτερη ζημία, καθώς της στερούσε την ευκαιρία να ανασυστήσει την ιστορία της ζωής της.

Στην απόφαση που λήφθηκε από το Τμήμα Μείζονος Συνθέσεως, το Δικαστήριο τόνισε ότι **η γέννηση, και ιδίως οι περιστάσεις υπό τις οποίες γεννιέται ένα παιδί, αποτελούσαν τμήμα της ιδιωτικής ζωής του παιδιού και κατόπιν του ενήλικα**, η οποία προστατευόταν από το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, έκρινε ότι **δεν υπήρξε παραβίαση του άρθρου 8, παρατηρώντας ιδίως ότι η αιτούσα είχε λάβει πρόσβαση σε πληροφορίες που ναι μεν δεν ταυτοποιούσαν τη μητέρα της και τη βιολογική της οικογένεια, αλλά της επέτρεπαν να**

αναζητήσει κάποια από τα ίχνη της, προστατεύοντας παράλληλα το συμφέρον τρίτων μερών. Επιπρόσθετα, πρόσφατη νομοθεσία, η οποία είχε τεθεί σε ισχύ το 2002, επέτρεπε την άρση του απορρήτου και τη δημιουργία ενός ειδικού οργάνου, το οποίο θα διευκόλυνε τις αναζητήσεις πληροφοριών σχετικά με τις βιολογικές ρίζες ενός ατόμου. Η αιτούσα μπορούσε να χρησιμοποιήσει αυτή τη νομοθεσία ώστε να ζητήσει τη δημοσίευση της ταυτότητας της μητέρας της, εφόσον η τελευταία παρείχε τη συγκατάθεσή της σχετικά, με σκοπό την ορθή στάθμιση μεταξύ της ανάγκης προστασίας της μητέρας και του εννόμου συμφέροντος της αιτούσας. Η γαλλική νομοθεσία συνεπώς επιδίωκε την ορθή στάθμιση και τη διασφάλιση ορθής αναλογίας μεταξύ των αντικρουόμενων συμφερόντων.

Roche κατά Ηνωμένου Βασιλείου

19 Οκτωβρίου 2005 (Τμήμα Μείζονος Συνθέσεως)

Ο αιτών απολύθηκε από το Βρετανικό στρατό στο τέλος της δεκαετίας του 1960. Στη δεκαετία του 1980 απέκτησε μεγάλη πίεση και στη συνέχεια υπέφερε από υπέρταση, βρογχίτιδα και βρογχικό άσθμα. Καταχωρήθηκε ως ανάπηρος και ισχυρίστηκε ότι τα προβλήματα υγείας του ήταν αποτέλεσμα της συμμετοχής του σε πειράματα με αέρια μουστάρδας και αέρια νεύρων, τα οποία διεξήχθησαν υπό την αιγίδα των Βρετανικών Ενόπλων Δυνάμεων στους Στρατώνες Porton Down στην Αγγλία κατά τη δεκαετία του 1960. Ο αιτών κατήγγειλε ότι δεν είχε πρόσβαση σε όλες τις σχετικές και απαραίτητες πληροφορίες, οι οποίες θα του επέτρεπαν να εκτιμήσει τον κίνδυνο στον οποίο είχε υποβληθεί κατά τη συμμετοχή του σε αυτά τα πειράματα.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 8 της Συνθήκης, θεωρώντας ότι σε γενικές γραμμές, το Ηνωμένο Βασίλειο δεν είχε εκπληρώσει τη θετική του υποχρέωση να παρέχει μία αποτελεσματική και προσβάσιμη διαδικασία, η οποία θα επέτρεπε στον αιτούντα να έχει πρόσβαση σε όλες τις σχετικές και απαραίτητες πληροφορίες, οι οποίες θα του επέτρεπαν να εκτιμήσει τον κίνδυνο στον οποίο είχε υποβληθεί κατά τη διάρκεια των πειραμάτων αυτών. Το Δικαστήριο παρατήρησε ιδίως ότι αν ένας ιδιώτης, όπως ο αιτών, ο οποίος είχε σταθερά επιδιώξει την κοινοποίηση σε αυτόν τέτοιων πληροφοριών ανεξάρτητα από οποιοδήποτε δικαστικό αγώνα, δε θα έπρεπε να απαιτείται να κινήσει δίκη, ώστε να πετύχει μία τέτοια κοινοποίηση. Επιπρόσθετα, οι υπηρεσίες πληροφοριών και οι έρευνες υγείας είχαν ξεκινήσει μόλις 10 χρόνια αφότου ο αιτών ξεκίνησε την έρευνά του για αρχεία και αφότου υπέβαλλε την αίτησή του στο Δικαστήριο.

Turek κατά Σλοβακίας

14 Φεβρουαρίου 2006

Ο αιτών ισχυρίστηκε ότι η συνεχιζόμενη ύπαρξη ενός φακέλου της πρώην Κομμουνιστικής Μυστικής Υπηρεσίας της Τσεχοσλοβακίας, ο οποίος τον καταγράφει ως πράκτορά της, η έκδοση πιστοποιητικού ασφαλείας για αυτό το λόγο, η απόρριψη της πράξης αμφισβήτησής του της καταχώρισης αυτής και τα συνεπακόλουθα αποτελέσματα αποτελούσαν παραβίαση του δικαιώματός του στο σεβασμό της ιδιωτικής του ζωής.

Το Δικαστήριο αναγνώρισε ότι, ειδικά στις διαδικασίες που σχετίζονταν με τη λειτουργία κρατικών υπηρεσιών ασφαλείας, θα μπορούσαν να υπάρχουν νόμιμοι λόγοι που να περιορίζουν την πρόσβαση σε συγκεκριμένα έγγραφα και άλλο υλικό. Παρόλαυτα, σε ό,τι αφορούσε στις διαδικασίες «κάθαρσης του παρελθόντος», η παραπάνω θεώρηση έχανε αρκετή από την εγκυρότητά της, ιδίως επειδή τέτοιες διαδικασίες στόχευαν από τη φύση τους σε γεγονότα που χρονολογούνταν από την κομμουνιστική περίοδο και δε συνδέονταν άμεσα με την τρέχουσα λειτουργία των

μυστικών υπηρεσιών. Επίσης, αυτό που αμφισβητούνταν ήταν η νομιμότητα των πράξεων της υπηρεσίας.

Στην περίπτωση του αιτούντα, σημείωσε ότι τα εθνικά δικαστήρια είχαν θεωρήσει ότι ήταν μείζονος σημασίας για αυτόν να αποδείξει ότι η επέμβαση του κράτους στα δικαιώματά του αντίκεινταν στους εφαρμοστέους νόμους. Όμως αυτοί οι κανόνες ήταν μυστικοί και ο αιτών δεν είχε πλήρη πρόσβαση σε αυτούς. Από την άλλη, το κράτος –οι Μυστικές Υπηρεσίες της Σλοβακίας- είχαν πλήρη πρόσβαση. **Το Δικαστήριο έκρινε ότι αυτή η κατάσταση έθετε ένα μη ρεαλιστικό και υπερβολικό βάρος στον αιτούντα και δε σεβόταν την αρχή της ισότητας. Συνεπώς, υπήρχε παραβίαση του άρθρου 8 της ΕΣΔΑ καθώς δεν υπήρχε διαδικασία με την οποία ο αιτών μπορούσε να προστατεύσει το δικαίωμά του στο σεβασμό της ιδιωτικής του ζωής.** Τέλος, το Δικαστήριο θεώρησε περιττό να εξετάσει ξεχωριστά τα αποτελέσματα της καταχώρισής του στα αρχεία της πρώην Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών, καθώς και το αρνητικό πιστοποιητικό ασφαλείας του, στην ιδιωτική ζωή του αιτούντα.

Segerstedt-Wiberg και άλλοι κατά Σουηδίας

6 Ιουνίου 2006

Στη συγκεκριμένη υπόθεση το αίτημα των αιτούντων να αποκτήσουν πρόσβαση στους πλήρεις φακέλους τους που είχε η σουηδική μυστική αστυνομία είχε απορριφθεί, με την αιτιολογία ότι αν αποκτούσαν πρόσβαση θα μπορούσε να τεθεί σε κίνδυνο η αποτροπή του εγκλήματος ή η προστασία της εθνικής ασφάλειας.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι **δεν υπήρξε παραβίαση του άρθρου 8 της ΕΣΔΑ** σχετικά με την άρνηση πλήρους πρόσβασης στις αποθηκευμένες πληροφορίες που τους αφορούσαν από τη μυστική αστυνομία. Επαναλαμβάνοντας ότι **η άρνηση πλήρους πρόσβασης στο αρχείο της εθνικής μυστικής αστυνομίας ήταν απαραίτητη σε περιπτώσεις όπου το κράτος θα μπορούσε δικαιολογημένα να φοβάται ότι η παροχή τέτοιων πληροφοριών θα μπορούσε να θέσει σε κίνδυνο την αποτελεσματικότητα ενός συστήματος μυστικής παρακολούθησης σχεδιασμένου να προστατεύσει την εθνική ασφάλεια και να καταπολεμήσει την τρομοκρατία,** το Δικαστήριο έκρινε ότι η Σουηδία, λαμβάνοντας υπόψη την ευρεία διακριτική ευχέρεια που είχε, δικαιούνταν να θεωρήσει ότι τα συμφέροντα της εθνικής ασφάλειας και της μάχης κατά της τρομοκρατίας υπερίσχυαν των συμφερόντων των αιτούντων να πληροφορηθούν τα πλήρη στοιχεία που διατηρούνταν για αυτούς στο αρχείο της μυστικής αστυνομίας.

Κ.Η. και άλλοι κατά Σλοβακίας (αριθμός αίτησης 32881/04)

28 Απριλίου 2009

Οι αιτούσες, οχτώ γυναίκες Ρομά καταγωγής, δεν μπορούσαν πλέον να συλλάβουν μετά τη θεραπεία στην οποία υποβλήθηκαν σε γυναικολογικά τμήματα δύο διαφορετικών νοσοκομείων, και υποπεύονταν ότι αυτό ήταν αποτέλεσμα στείρωσής τους κατά την παραμονή τους σε αυτά τα νοσοκομεία. Κατήγγειλαν ότι δεν μπορούσαν να λάβουν φωτοτυπίες των ιατρικών αρχείων τους.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι **υπήρξε παραβίαση του άρθρου 8 της ΕΣΔΑ στο βαθμό στον οποίο οι αιτούσες δεν μπόρεσαν να λάβουν φωτοτυπίες των ιατρικών τους αρχείων.** Θεώρησε ιδίως ότι άτομα τα οποία, όπως οι αιτούσες, ήθελαν να λάβουν φωτοτυπίες εγγράφων τα οποία περιελάμβαναν προσωπικά τους δεδομένα, δε θα έπρεπε να υποχρεούνται να παρέχουν συγκεκριμένη αιτιολόγηση σχετικά με το λόγο για τον οποίο χρειάζονταν τα αντίγραφα. Η αρχή, η οποία κατείχε τα δεδομένα, θα έπρεπε να αποδείξει ότι υπήρχαν πειστικοί λόγοι για να μην παρέχουν τη δυνατότητα αυτή. Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι αιτούσες είχαν επιτύχει την έκδοση δικαστικών αποφάσεων, οι οποίες

τους επέτρεπαν να αποκτήσουν πρόσβαση στα ιατρικά τους αρχεία στο σύνολό τους, η άρνηση της δυνατότητας να λάβουν φωτοτυπίες, δεν είχε δικαιολογηθεί επαρκώς από τις αρχές. **Για να αποφευχθεί ο κίνδυνος κατάχρησης των ιατρικών δεδομένων θα ήταν αρκετό να τεθούν νομοθετικά μέτρα προστασίας με σκοπό τον αυστηρό περιορισμό των συνθηκών κάτω από τις οποίες τέτοια δεδομένα θα μπορούσαν να δημοσιευτούν, καθώς και το σκοπό των ατόμων που θα μπορούσαν να έχουν πρόσβαση σε αυτούς τους φακέλους.** Το Δικαστήριο παρατήρησε ότι ο νέος Νόμος για το Σύστημα Υγείας, ο οποίος είχε ψηφισθεί το 2004 συμμορφωνόταν προς αυτή την προϋπόθεση, αλλά τέθηκε σε ισχύ πολύ αργά για να επηρεάσει την κατάσταση των αιτουσών στην υπόθεση αυτή.

Haralambie κατά Ρουμανίας

27 Οκτωβρίου 2009

Ο αιτών κατήγγειλε τα εμπόδια που τίθονταν στο δικαίωμά του να έχει πρόσβαση στον προσωπικό φάκελο που είχε δημιουργηθεί για αυτόν από τις πρώην μυστικές υπηρεσίες κατά την κομμουνιστική περίοδο.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι **υπήρξε παραβίαση του άρθρου 8 της ΕΣΔΑ**, εξαιτίας των εμποδίων που τίθονταν στον αιτούντα για την πρόσβασή του στο φάκελο που είχε δημιουργηθεί για αυτόν από τις μυστικές υπηρεσίες υπό το κομμουνιστικό καθεστώς. Έκρινε ότι ούτε η ποσότητα των φακέλων που μεταφέρθηκαν ούτε ελλείψεις στο σύστημα αρχειοθέτησης δικαιολογούσαν μία καθυστέρηση έξι ετών στην εκπλήρωση του αιτήματός του. Στην περίπτωση αυτή, **το Δικαστήριο επανέλαβε το συμφέρον ατόμων που ήταν υποκείμενα προσωπικών φακέλων, τα οποία ήταν στην κατοχή των δημόσιων αρχών, να μπορούν να έχουν πρόσβαση σε αυτούς. Τόνισε επίσης ότι ήταν καθήκον των αρχών να παρέχουν μία αποτελεσματική διαδικασία για την παροχή πρόσβασης σε αυτές τις πληροφορίες.**

Βλέπε επίσης: **Jarnea κατά Ρουμανίας**, απόφαση της 19^{ης} Ιουλίου 2011, **Antoneta Tudor κατά Ρουμανίας**, απόφαση της 24^{ης} Σεπτεμβρίου 2013.

Godelli κατά Ιταλίας

25 Σεπτεμβρίου 2012

Η υπόθεση αυτή αφορούσε στο απόρρητο πληροφοριών σχετικά με τη γέννηση ενός παιδιού και την αδυναμία του ατόμου αυτού, το οποίο είχε εγκαταλειφθεί από τη μητέρα του, να μάθει τις ρίζες του. Η αιτούσα ισχυρίστηκε ότι είχε υποστεί σημαντική ζημία ως αποτέλεσμα της μη γνώσης της προσωπικής της ιστορίας, όντας αδύνατο για αυτήν να εντοπίσει οποιοδήποτε στοιχείο για τις ρίζες της, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα την προστασία των συμφερόντων τρίτων μερών.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι **υπήρξε παραβίαση του άρθρου 8 της ΕΣΔΑ**. Θεώρησε ότι δεν υπήρχε ορθή στάθμιση μεταξύ των αντικρουόμενων συμφερόντων, καθώς η ιταλική νομοθεσία δεν επέτρεπε σε ένα παιδί, το οποίο δεν είχε αναγνωριστεί επίσημα κατά τη γέννησή του και στη συνέχεια είχε υιοθετηθεί, να ζητήσει είτε πληροφορίες για την καταγωγή του, οι οποίες δε θα ταυτοποιούσαν άμεσα τη μητέρα του, στην περίπτωση που η μητέρα δεν είχε δώσει τη συγκατάθεσή της, είτε τη δημοσίευση της ταυτότητας της μητέρας της, με τη συγκατάθεση της τελευταίας.

Magyar Helsinki Bizottság κατά Ουγγαρίας

8 Νοεμβρίου 2016 (Τμήμα Μείζονος Συνθέσεως)

Η υπόθεση αφορούσε στην άρνηση των αρχών να παρέχουν σε μία ΜΚΟ πληροφορίες σχετικά με τη δουλειά ενός αυτεπαγγέλτως διορισθέντα συνηγόρου υπεράσπισης, καθώς οι αρχές είχαν καταχωρίσει τις πληροφορίες αυτές ως προσωπικά δεδομένα τα οποία δεν υπόκεινταν σε δημοσίευση σύμφωνα με τη νομοθεσία της Ουγγαρίας.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι **υπήρξε παραβίαση του άρθρου 10 (ελευθερία έκφρασης) της ΕΣΔΑ**. Παρατήρησε ιδίως ότι οι πληροφορίες τις οποίες είχε αιτηθεί η αιτούσα ΜΚΟ ήταν απαραίτητες, ώστε να μπορέσει να ολοκληρώσει τη μελέτη της για τη λειτουργία του συστήματος των δημόσιων συνηγόρων, την οποία διεξήγαγε σύμφωνα με την αρμοδιότητά της ως μη κυβερνητική οργάνωση προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων, με σκοπό τη συμβολή σε ένα θέμα προφανούς δημοσίου συμφέροντος.

Σύμφωνα με το Δικαστήριο, με την άρνηση πρόσβασης στην αιτούσα ΜΚΟ στις πληροφορίες που αιτούνταν, οι εθνικές αρχές είχαν παρέμβει στην άσκηση της ελευθερίας πρόσβασης σε πληροφορίες της ΜΚΟ, με τρόπο ο οποίος αντίκεινται στην ίδια τη φύση των δικαιωμάτων που παρείχε το άρθρο 10. Το Δικαστήριο επίσης σημείωσε ότι το δικαίωμα του δημόσιου συνηγόρου στην ιδιωτική και οικογενειακή του ζωή δε θα επηρεαζόταν αρνητικά αν η αιτούσα ΜΚΟ είχε αποκτήσει πρόσβαση στις υπό συζήτηση πληροφορίες, γιατί παρότι η αίτηση παροχής πληροφοριών αδιαμφισβήτητα αφορούσε σε προσωπικά δεδομένα, δεν αφορούσε σε πληροφορίες εκτός του δημόσιου τομέα.

Το Δικαστήριο επίσης έκρινε ότι η νομοθεσία της Ουγγαρίας, με τον τρόπο με τον οποίο ερμηνεύθηκε από τα εθνικά δικαστήρια, δεν είχε λάβει υπόψη της οποιαδήποτε αξιολόγηση της ελευθερίας έκφρασης της αιτούσας ΜΚΟ. Επίσης, θεώρησε ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση, οποιοδήποτε περιορισμοί στην προτεινόμενη δημοσίευση της αιτούσας ΜΚΟ, η οποία αποσκοπούσε στη συμβολή σε ένα διάλογο γενικού ενδιαφέροντος, θα έπρεπε να υπόκεινται στη μεγαλύτερη δυνατή επίβλεψη από τα εθνικά δικαστήρια.

Τέλος, το Δικαστήριο θεώρησε ότι τα επιχειρήματα της Ούγγρικης Κυβέρνησης δεν ήταν αρκετά για να δείξουν ότι η επέμβαση, για την οποία είχε γίνει η προσφυγή, ήταν «αναγκαία σε μία δημοκρατική κοινωνία» και θεώρησε ότι, παρά τη διακριτική ευχέρεια που είχε το εναγομένο Κράτος, δεν υπήρχε δικαιολογημένη σχέση αναλογίας μεταξύ του μέτρου, κατά του οποίου ασκήθηκε η προσφυγή (άρνηση παροχής των ονομάτων του αυτεπαγγέλτως διορισθέντα συνηγόρου υπεράσπισης και τον αριθμό των διορισμών του ως συνηγόρου σε διάφορες δικαιοδοσίες), και του επιδιωκόμενου έννομου συμφέροντος (προστασία των δικαιωμάτων άλλων προσώπων).